

ירושלים, י"א בסיוון, תשע"ז
5 ביוני, 2017
155/2017

חדש בלמ"ס! נתונים על קריאת ספרים בישראל לרגל שבוע הספר העברי מתוך סקר מיומנויות בוגרים בישראל, 2015-2014

New at the CBS! On the Occasion of Israel Book Week: Data on Book Reading in Israel, from the Israeli Survey of Adult Skills, 2014-2015

לקריאת ספרים בכל הגילים יתרונות רבים. היא מעשירה את עולם התוכן של הפרט, מרחיבה אופקים, מגדילה את אוצר המילים ועוד. בהודעה זו מוצגים נתונים על תדירות הקריאה בקרב האוכלוסייה הבוגרת (16-65) ועל הקשר בין תדירות הקריאה למיומנויות של הפרט.

זוהי ההודעה השלישית עם ממצאי הסקר. להודעות הקודמות: [ממצאים ראשונים מתוך סקר מיומנויות בוגרים בישראל, 2015-2014](#), [הלימה בין רמת ההשכלה של מועסקים לבין רמת ההשכלה הנדרשת במשרה שבה הם מועסקים: נתונים חדשים מתוך סקר מיומנויות בוגרים בישראל, 2015-2014](#)

- כ-29% מהמשיבים בני 16-65 דיווחו כי אינם קוראים ספרים כלל. לעומת זאת, 21% מהאוכלוסייה קוראים ספרים בכל יום, ועוד כחמישית מהאוכלוסייה (19%) קוראים ספרים לפחות פעם בשבוע, אך לא בכל יום.
- 40.1% מבני 16-65 בישראל קוראים ספרים לפחות פעם בשבוע. אחוז זה גבוה ממוצע מדינות ה-OECD (37.2%). מתוך 28 מדינות ה-OECD, ישראל דורגה במקום ה-14.
- נשים קוראות יותר מגברים: בעוד שכמחצית מהנשים (47%) קוראות ספרים, סיפורת או ספרי עיון לפחות פעם בשבוע, רק כשליש מהגברים (34%) קוראים ספרים באותה תדירות.
- כמחצית מהאוכלוסייה הערבית (49%) אינה קוראת ספרים כלל, לעומת 24% בקרב האוכלוסייה היהודית.
- בקרב ערבים, תדירות הקריאה של קבוצת הגיל המבוגרת ביותר (+55) נמוכה באופן משמעותי לעומת קבוצת הגיל הצעירה ביותר (16-24). כך, אחוז האוכלוסייה הערבית שלא קוראת ספרים כלל בחיי היום-יום עומד על 63% בקרב בני +55, לעומת 40% בקרב בני 16-24.
- הן באוריינות קריאה והן באוריינות מתמטית, הציון הממוצע של אלו שאינם קוראים כלל נמוך באופן משמעותי מהציון הממוצע של אלה שקוראים ולו בתדירות נמוכה מאוד¹ (229 נקודות לעומת 265 נקודות באוריינות קריאה, ו-222 נקודות לעומת 262 נקודות באוריינות מתמטית).
- כשני שלישים מהמשיבים (67%) שהיו בביתם יותר מ-500 ספרים בגיל 16, קוראים ספרים לפחות פעם בשבוע. זאת לעומת 19% בלבד בקרב אלה שהיו בביתם 10 ספרים או פחות.
- בקרב המשיבים שהגדירו את עצמם כחרדים, אחוז הקוראים ספרים בתדירות גבוהה (לפחות פעם בשבוע) גבוה מאוד ועומד על 72%, לעומת 40% בקרב אלה שהגדירו את עצמם כלא דתיים או כחילונים².
- בקטגוריות השכר הגבוהות נמצא אחוז נמוך של אוכלוסייה שאינה קוראת כלל. כך, בקרב אלה שטווח השכר שלהם נע בין 4,000 ל-5,999 ש"ח, אחוז האוכלוסייה שאינה קוראת ספרים כלל עומד על 35%, לעומת 15% בלבד בקרב המשתכרים 17,000 ש"ח ויותר.
- כ-12% מהמועסקים בהיקף מלא או חלקי בגיל 16-65 נוהגים לקרוא ספרים, סיפורת או ספרי עיון במסגרת העבודה לפחות פעם בשבוע.

[להגדרות והסברים](#)

[לנתוני התרשימים](#)

לפרסום [מיומנויות בוגרים בישראל, 2015-2014](#) (פ"מ 1640)
[סקר מיומנויות בוגרים בישראל, 2015-2014](#) לסטטיסטיקל

¹ פחות מפעם בחודש.

² בסקר לא נבדקו סוגי הספרים שנקראו.

סקר המיומנויות (PIAAC)¹ הוא סקר בין-לאומי שעורך ארגון ה-OECD ביותר מ-30 מדינות. הסקר בודק את רמת המיומנות של בוגרים (מגיל 16 עד 65) במיומנויות היסוד: אוריינות קריאה, אוריינות מתמטית ופתרון בעיות בסביבה מתקשבת (כל מיומנות נמדדה באמצעות סולם ציונים רציף בין 0 ל-500). הסקר נועד למדוד באופן ישיר את רמת המיומנות של בוגרים בתחומים אלה וכיצד הם משתמשים בהן במקום העבודה ובבית. לבוגרים השולטים במיומנויות אלו יש סיכוי טוב להפיק את המרב מהאפשרויות ומהמשאבים הקיימים במדינות מפותחות, ואילו אלו שאינם שולטים במיומנויות אלה עלולים "להישאר מאחור".

סקר המיומנויות תוכנן כדי לסייע לממשלות לבחון את ההשפעה שיש למיומנויות אלה על היבטים כלכליים וחברתיים שונים; להעריך את מערכות החינוך וההכשרה המקצועית, וכן לזהות היכן ניתן לצמצם פערים במיומנויות חשובות. מכיוון שמיומנויות אלו הן נרכשות, ניתן להשפיע עליהן באמצעות מדיניות.

בשנים 2011-2012 נערך הסבב הראשון של סקר המיומנויות בקרב 25 מדינות המשתייכות ל-OECD, ובשנים 2014-2015 נערך הסבב השני בקרב 9 מדינות, ובהן ישראל. הסקר נערך באופן זהה בכל המדינות המשתתפות, כך שיאפשר השוואת נתונים בין המדינות.

סקר המיומנויות בוצע על פי עקרונות מפורטים ומקיפים שגיבשה המנהלת הבין-לאומית שליוותה את הסקר, ואשר הותאמו למאפיינים ולאילוצים המקומיים. בישראל בוצע המיזם באמצעות הלמ"ס (הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) בשיתוף פעולה עם ראמ"ה (הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך). שותפים נוספים שתמכו במחקר בישראל היו משרד הכלכלה, משרד החינוך, בנק ישראל, המועצה להשכלה גבוהה ומשרד האוצר. הסקר כולל כ-1,400 משתנים.

ההודעה הנוכחית עוסקת בשאלת התדירות של קריאת ספרים בחיי היום-יום (מחוץ לשעות העבודה) בקרב בני 16-65 ואיך היא מתקשרת למאפיינים ולמיומנויות של הפרט.

הממצאים מבוססים על תשובות המרואיינים לשאלות הבאות:

"בחיי היום יום, באיזו תדירות אתה נוהג לקרוא ספרים, סיפורת או ספרי עיון?"

"בעבודתך הנוכחית/אחרונה, באיזו תדירות אתה נוהג לקרוא ספרים?"

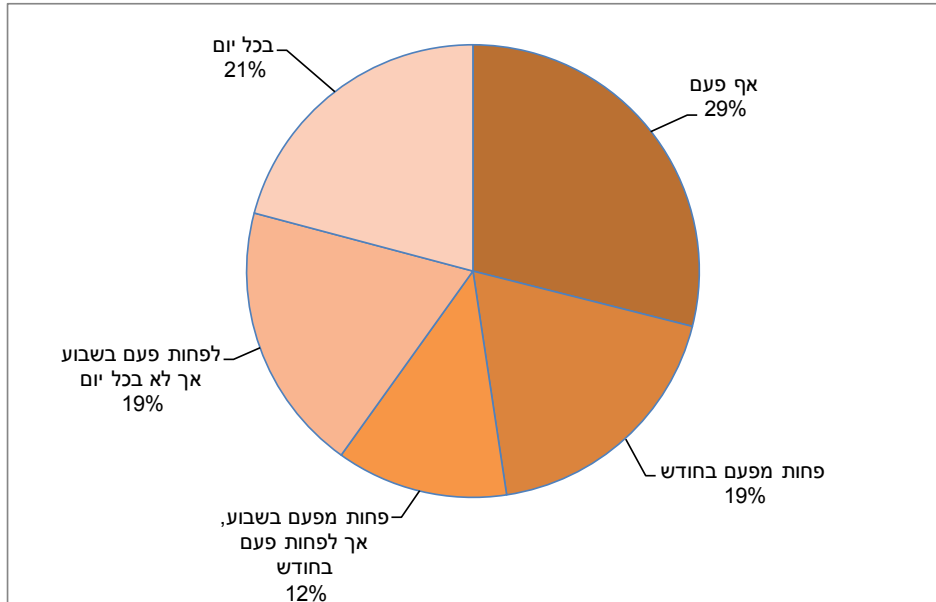
"כמה ספרים בערך היו בבייתך כאשר היית בן 16? לא כולל מגזינים, כתבי עת, עיתונים או ספרי לימוד. כדי לעזור לך בחישוב, מטר אחד של כוונת ספרים מכיל כ-40 ספרים."

¹ PIAAC - Programme for the International Assessment of Adult Competencies

תדירות קריאת ספרים, סיפורת או ספרי עיון¹ בחיי היום-יום בישראל

מתוך סקר המיומנויות עולה כי 29% מהמשיבים בני 16-65 אינם קוראים ספרים כלל. לעומת זאת, 21% מהאוכלוסייה קוראים ספרים בכל יום, ועוד כחמישית מהאוכלוסייה (19%) קוראים לפחות פעם בשבוע, אך לא בכל יום² (ראו תרשים 1).

תרשים 1 - תדירות קריאת ספרים בחיי היום-יום, בני 16-65, 2014-2015

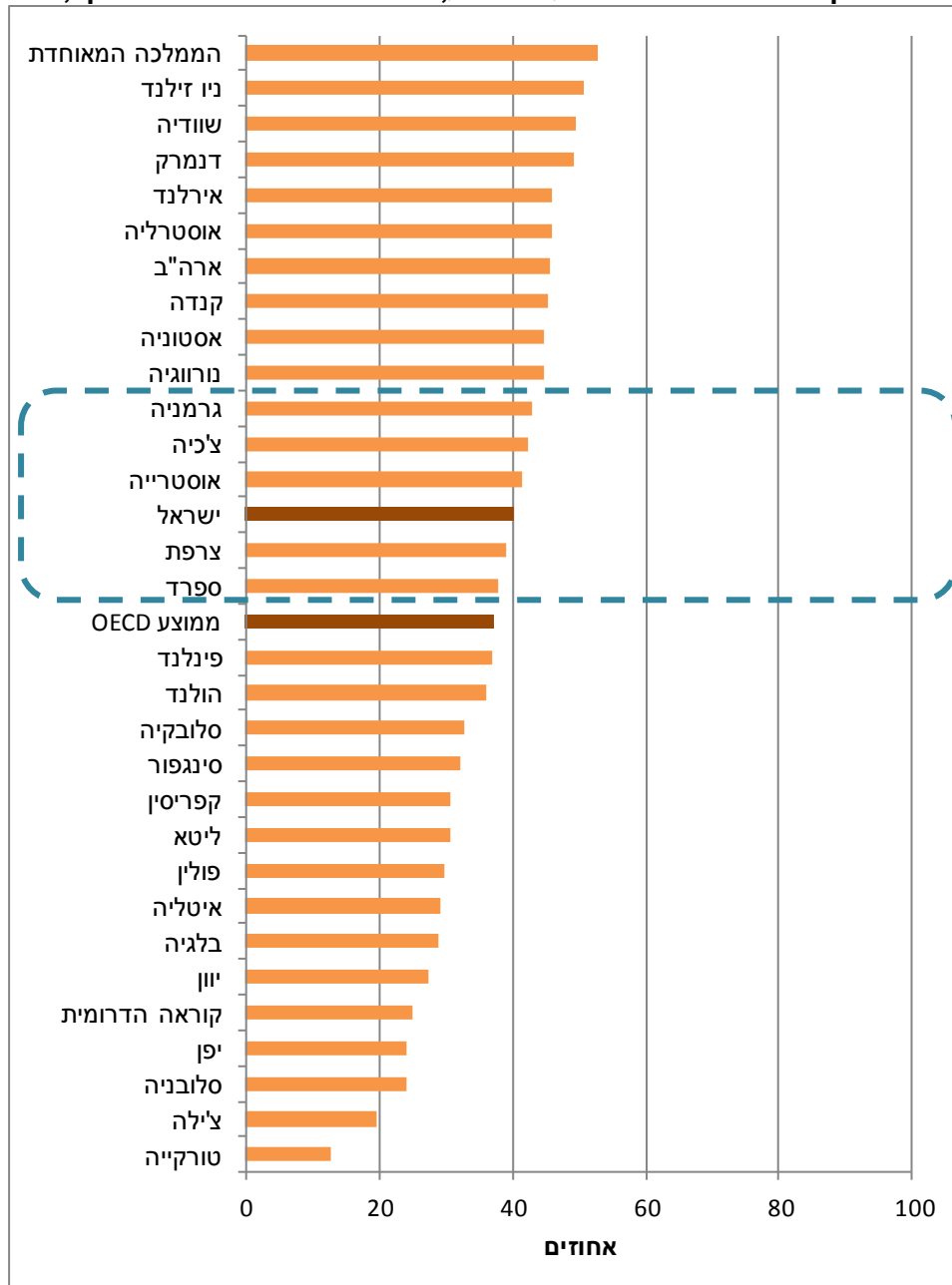
תדירות קריאת ספרים, סיפורת או ספרי עיון בחיי היום-יום - השוואה בין-לאומית

40.1% מבני 16-65 בישראל קוראים לפחות פעם בשבוע. אחוז זה גבוה במקצת ממוצע מדינות ה-OECD (37.2%) ודומה לזה שברוסיה (44.9%), גרמניה (42.8%), צ'כיה (42.3%), אוסטרליה (41.5%), צרפת (39%) וספרד (38%). האחוזים הגבוהים ביותר נמצאו בממלכה המאוחדת ובניו זילנד – יותר מ-50% מהאוכלוסייה בגיל 16-65 קוראים לפחות פעם בשבוע. מתוך 32 המדינות שהשתתפו במדד זה, ישראל דורגה במקום ה-15 (ו-14 מתוך 28 מדינות ה-OECD. ראה תרשים 2).

¹ ספרים, סיפורת או ספרי עיון: להלן ספרים.

² בהמשך ההודעה יוצגו שתי הקטגוריות "בכל יום" "פעם בשבוע אך לא בכל יום" תחת קטגוריה אחת מאוחדת – "לפחות פעם בשבוע".

תרשים 2 - בני 65-16 שקוראים ספרים לפחות פעם בשבוע, בכל המדינות שהשתתפו בסקר, 2014-2015¹

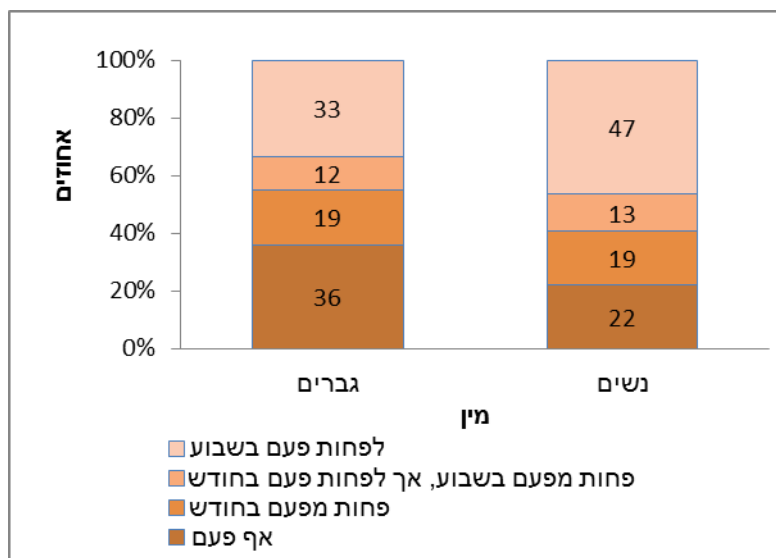

¹ ממוצע OECD אינו כולל את ישראל. בשל מגבלות באיכות הנתונים, בתרשים לא נכללה רוסיה, מדינה שהשתתפה בסקר אך אינה חברה ב-OECD.

גברים ונשים

נשים קוראות יותר מגברים: בעוד שכמחצית מהנשים (47%) קוראות ספרים, סיפורת או ספרי עיון לפחות פעם בשבוע, רק כשליש מהגברים (33%) קוראים ספרים באותה תדירות. אחוז אלה שאינם קוראים ספרים כלל גבוה יותר בקרב הגברים מאשר בקרב הנשים (36% ו-22% בהתאמה; ראו תרשים 3).

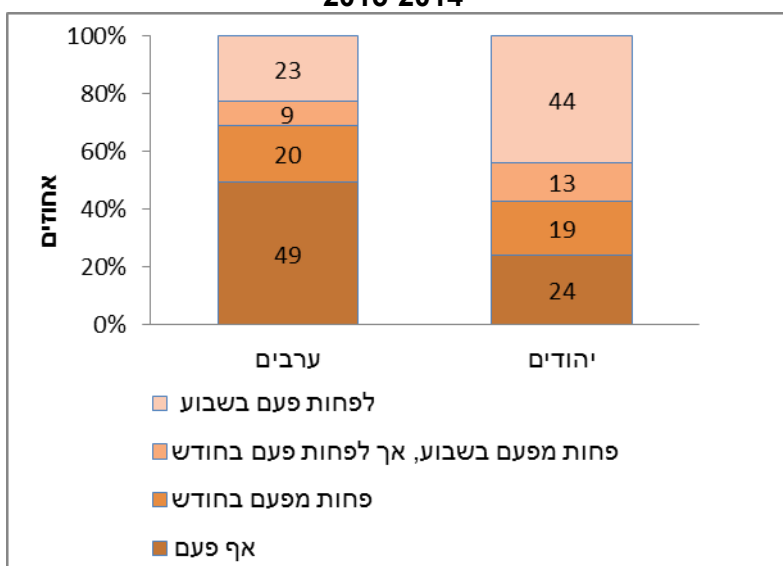
תרשים 3 - תדירות קריאת ספרים בחיי היום-יום, לפי מין, בקרב בני 16-65, 2015-2014

יהודים וערבים

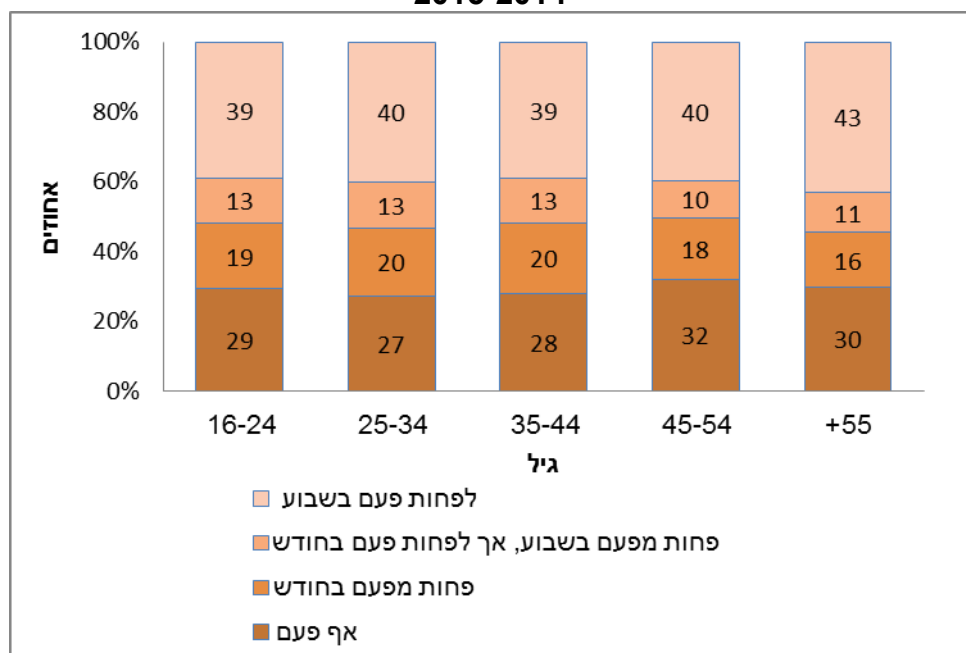
ערבים קוראים באופן משמעותי פחות מיהודים: כמחצית מהאוכלוסייה הערבית (49%) אינה קוראת ספרים כלל, לעומת 24% בקרב האוכלוסייה היהודית. 44% מהאוכלוסייה היהודית קוראים לפחות פעם בשבוע, לעומת 23% בלבד בקרב האוכלוסייה הערבית אחוז (ראו תרשים 4).

תרשים 4 - תדירות קריאת ספרים, סיפורת או ספרי עיון בחיי היום-יום, לפי קבוצת אוכלוסייה, בני 16-65, 2015-2014

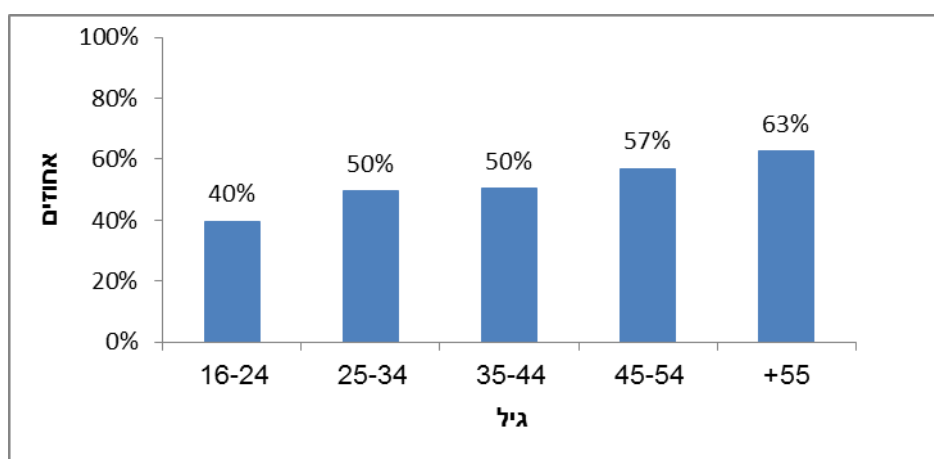

מתוך ממצאי הסקר עולה כי אין הבדל בתדירות קריאת ספרים בין קבוצות הגיל השונות (ראו תרשים 5). יחד עם זאת, בקרב ערבים, תדירות הקריאה של קבוצת הגיל המבוגרת ביותר (+55) נמוכה באופן משמעותי לעומת קבוצת הגיל הצעירה ביותר (16-24). כך, אחוז האוכלוסייה הערבית שאינה קוראת ספרים כלל בחיי היום-יום עומד על 63% בקרב בני +55, לעומת 40% בקרב בני 16-24 (ראו תרשים 6).

תרשים 5 - תדירות קריאת ספרים, סיפורת או ספרי עיון בחיי היום-יום, לפי גיל, בקרב בני 16-65, 2015-2014

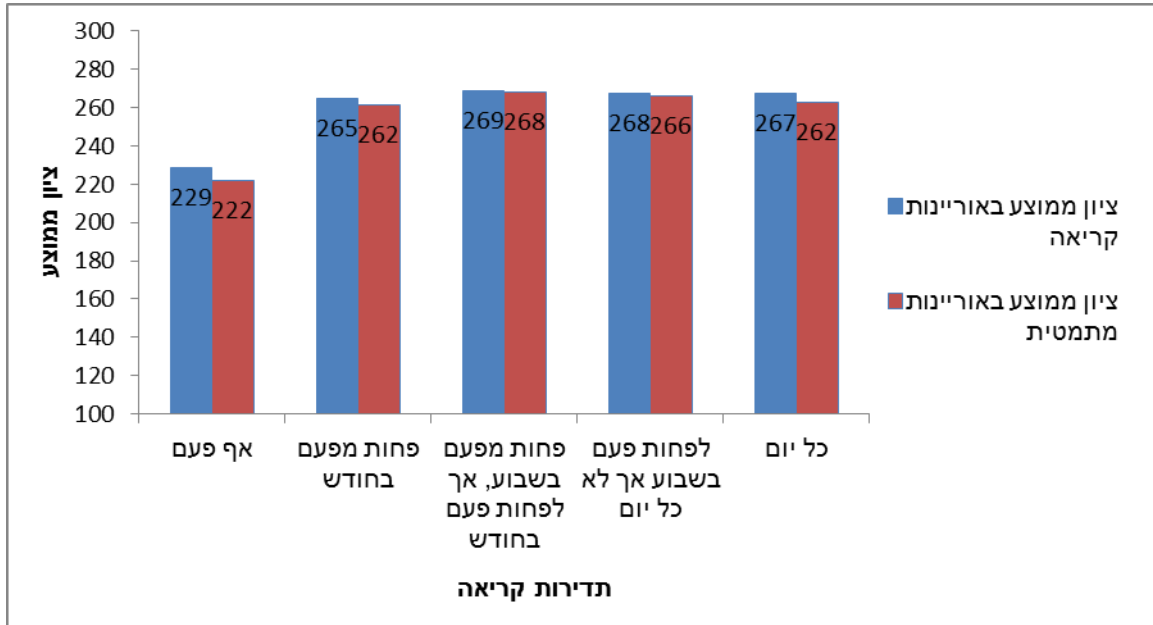
תרשים 6 - ערבים בני 16-65 שאינם קוראים ספרים כלל בחיי היום-יום, לפי גיל, 2015-2014

אוריינות קריאה¹, אוריינות מתמטית² ותדירות קריאה בחיי היום-יום

הן באוריינות קריאה והן באוריינות מתמטית, הציון הממוצע של אלה שאינם קוראים כלל נמוך באופן משמעותי מהציון הממוצע של אלה שקוראים ולו בתדירות נמוכה מאוד³ (229 נקודות לעומת 265 נקודות באוריינות קריאה, ו-222 נקודות לעומת 262 נקודות באוריינות מתמטית; ראו תרשים 7).

תרשים 7 – אוריינות קריאה ואוריינות מתמטית, לפי ציון ממוצע ולפי תדירות קריאת ספרים, סיפורת וספרי עיון בחיי היום-יום, בני 16-65, 2014-2015

פערים אלה נותרים גם כאשר מנטרלים את ההשפעה של משתני הרקע של האוכלוסייה הנבדקת. כך למשל, בקרב יהודים הציון הממוצע באוריינות קריאה של מי שאינו קורא ספרים כלל נמוך ב-21 נקודות מהציון של מי שקורא ספרים ולו בתדירות נמוכה ביותר וזאת בנטרול ההשפעה של המשתנים: רמת השכלה, השכלת הורים, רמת דתיות, ארץ לידה, שפת אם, רמת דתיות ומצב תעסוקתי. ממצאים דומים נמצאו בקרב ערבים, וכן בנוגע לאוריינות מתמטית.

¹ אוריינות קריאה היא היכולת של אדם להבין ולהעריך טקסטים כתובים, להשתמש בהם ולעסוק בהם כדי להתערות בחברה, להשיג את יעדיו האישיים ולפתח את הידע ואת הפוטנציאל שלו. המושג מקיף מגוון מיומנויות, מפענוח של מילים ומשפטים בכתב ועד להבנה, פירוש והערכה של טקסטים מורכבים. הסקר אינו כולל הפקת טקסט כתוב, בעיקר בשל הקושי שבהערכת כתיבה באופן מהימן ותקף במדידה בין-לאומית. הציון הממוצע באוריינות קריאה בישראל הוא 255 נקודות, נמוך יחסית לממוצע ה-OECD העומד על 268 נקודות. טווח הציונים נע בין 0 ל-500.

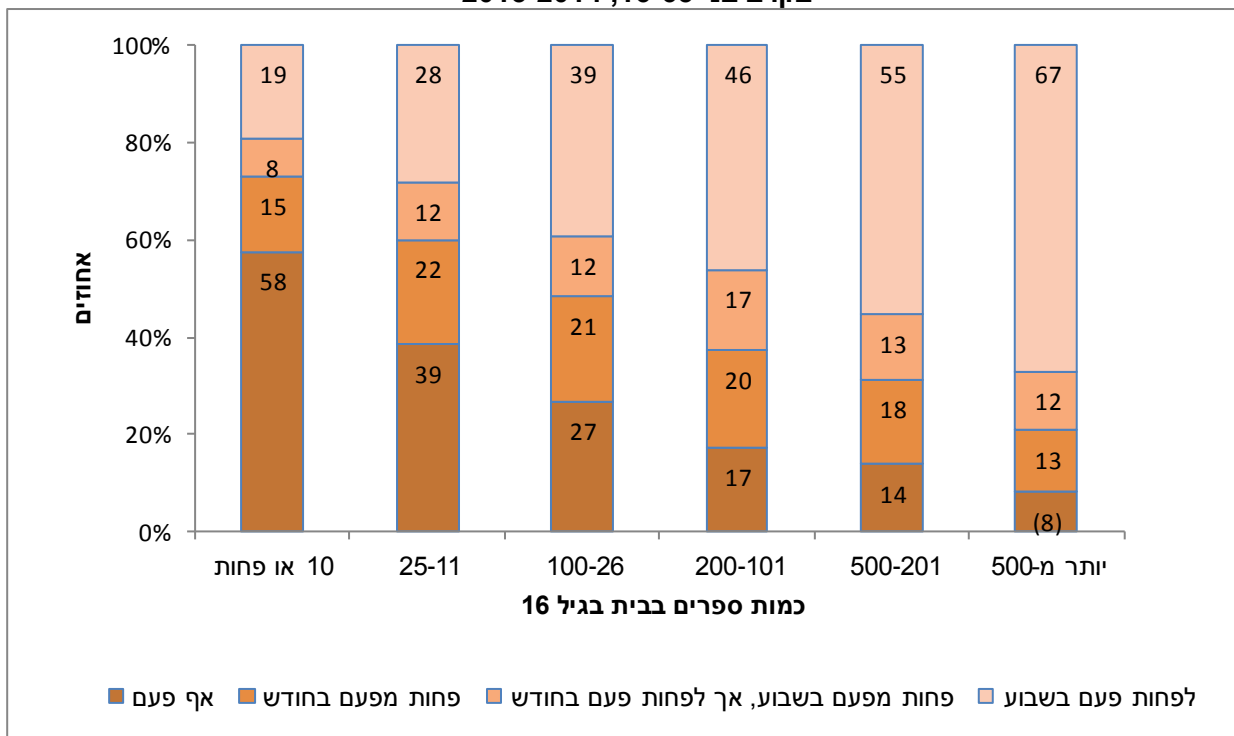
² אוריינות מתמטית היא היכולת של אדם לגשת למידע ולרעיונות מתמטיים, להשתמש בהם, לפרש אותם ולהציג אותם, כדי להתמודד עם הדרישות המתמטיות העולות ממגוון מצבים בחייהם של בוגרים. אוריינות מתמטית כרוכה בפתרון בעיה או בהתמודדות עם מצב בהקשר אמתי, באמצעות תגובה לייצוגים שונים של תוכן, מידע או רעיונות מתמטיים. הציון הממוצע באוריינות מתמטית בישראל עומד על 251 נקודות, והוא נמוך מממוצע ה-OECD, שעומד על 263 נקודות. טווח הציונים נע בין 0 ל-500.

³ פחות מפעם בחודש.

תדירות קריאה בחיי היום-יום וכמות ספרים בבית בגיל 16

מתוך סקר מיומנויות עולה כי ככל שכמות הספרים בבית בגיל 16 גדולה יותר, כך תדירות הקריאה גבוהה יותר. כשני שלישים מהמשיבים (67%) שהיו בביתם יותר מ-500 ספרים בגיל 16, קוראים ספרים לפחות פעם בשבוע, לעומת 19% בלבד בקרב אלה שהיו בביתם 10 ספרים או פחות (ראה תרשים 8). מגמה דומה נצפתה בקרב בעלי השכלה נמוכה.

תרשים 8 - תדירות קריאת ספרים, סיפורת וספרי עיון בחיי היום-יום לפי כמות ספרים בבית בגיל 16, בקרב בני 16-65, 2014-2015*

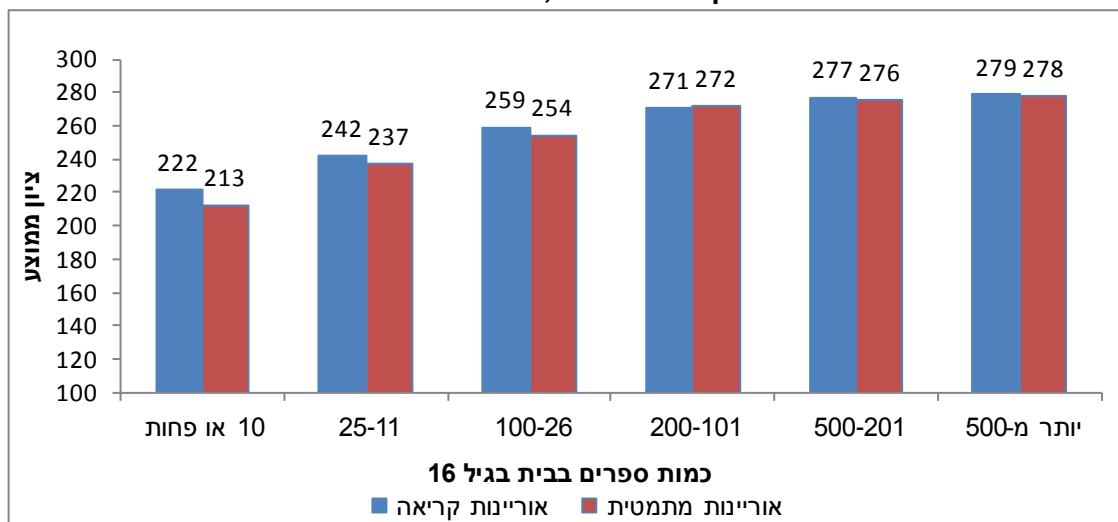
* לאחוזים המוצגים בסוגרים, רמת מהימנות נמוכה.

אוריינות קריאה ואוריינות מתמטית וכמות הספרים בבית בגיל 16

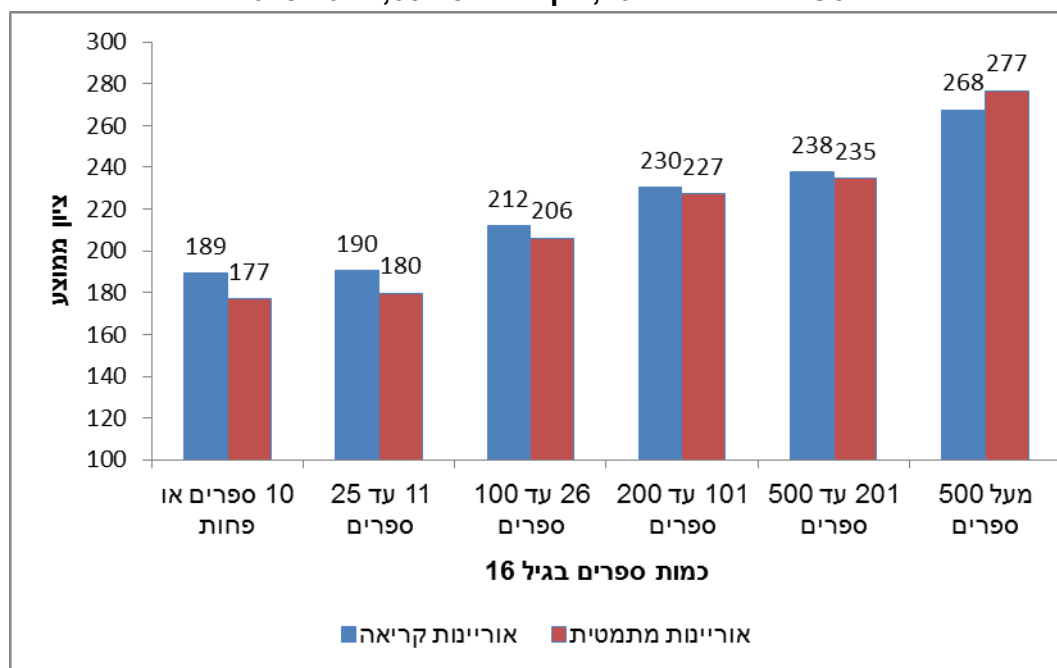
ישנו קשר בין כמות ספרים בבית בגיל 16 לציון באוריינות קריאה ובאוריינות מתמטית. בתרשים 9 ניתן לראות כי הציון הממוצע הן באוריינות קריאה והן באוריינות מתמטית עולה עם העלייה במספר הספרים בבית בגיל 16. כך לדוגמה, הציון הממוצע באוריינות קריאה נע בין 222 נקודות אצל אלה שהיו בביתם 10 ספרים או פחות, ל-279 נקודות אצל אלה שהיו בביתם יותר מ-500 ספרים.

תרשים 9 - אוריינות קריאה ואוריינות מתמטית לפי ציון ממוצע ולפי כמות ספרים בבית בגיל 16, בקרב בני 16-65, 2014-2015

מגמה זו נצפתה גם בקרב בעלי השכלה נמוכה. בקרב בוגרים שהשכלתם פחות מתיכונית, הפער בציון בין אלה שהיו בביתם פחות מ-10 ספרים לאלה שהיו בביתם יותר מ-500 ספרים עומד על 79 נקודות באוריינות קריאה, ועל 100 נקודות באוריינות מתמטית (ראה תרשים 10).

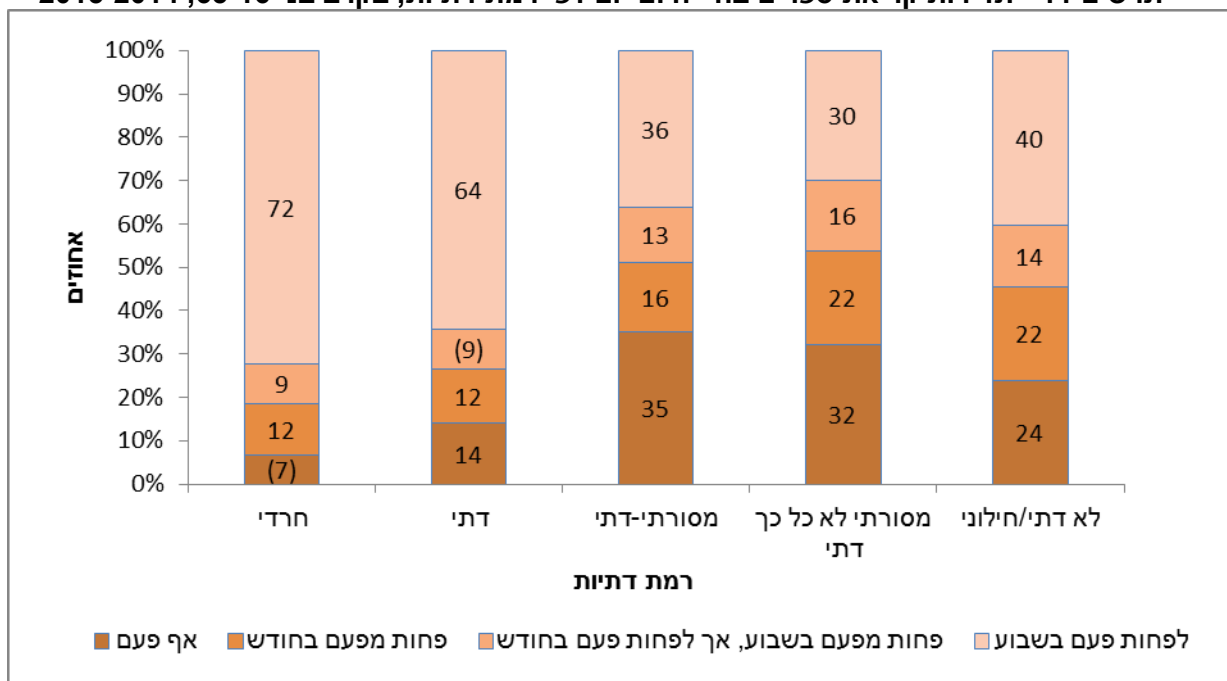
תרשים 10 - אוריינות קריאה ואוריינות מתמטית של בוגרים עם השכלה נמוכה מתיכונית, לפי ציון ממוצע וכמות ספרים בבית בגיל 16, בקרב בני 25-65, 2014-2015

רמת דתיות ותדירות קריאת ספרים בחיי היום-יום

בסקר מיומנויות נשאלים המשיבים כיצד הם מגדירים את עצמם מבחינה דתית. בקרב המגדירים את עצמם כחרדים, אחוז הקוראים ספרים בתדירות גבוהה (לפחות פעם בשבוע) הוא גבוה מאוד ועומד על 72%, לעומת 40% בקרב לא דתיים/חילוניים¹ (תרשים 11).

תרשים 11 - תדירות קריאת ספרים בחיי היום-יום לפי רמת דתיות, בקרב בני 16-65, 2014-2015*

* לאחוזים המוצגים בסוגרים, רמת מהימנות נמוכה.

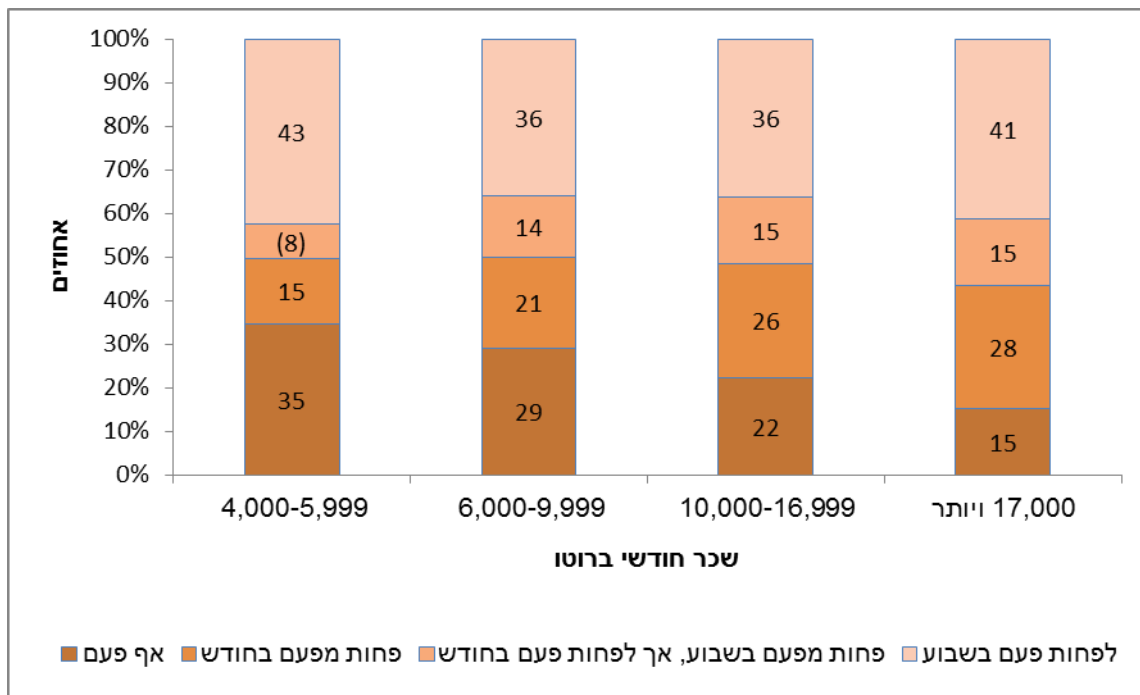
¹ בסקר לא נבדקו סוגי הספרים שקראו המשיבים.

שכר ותדירות קריאת ספרים בחיי היום-יום

תרשים 12 מציג את תדירות קריאת הספרים לפי שכר חודשי ברוטו¹. בקטגוריות השכר הגבוהות יותר נמצא אחוז נמוך יותר של אוכלוסייה שאינה קוראת כלל. כך, בקרב אלה שטווח השכר שלהם נע בין 4,000 ל-5,999 ש"ח, שיעור האוכלוסייה שמדווחת על כך שאינה קוראת ספרים כלל עומד על 35%. שיעור זה נמוך באופן משמעותי בקרב המשתכרים 17,000 ש"ח ויותר ועומד על 15% בלבד.

עם זאת, הקשר בין שכר ותדירות הקריאה הולך ונחלש כאשר מדובר בתדירות קריאה גבוהה יותר. אין הבדל בשיעור האוכלוסייה שקוראת ספרים לפחות פעם בשבוע בין קטגוריות השכר השונות (ראה תרשים 12).

תרשים 12 - תדירות קריאת ספרים בחיי היום-יום לפי שכר חודשי ברוטו של מועסקים בהיקף מלא, בני 25-65, 2014-2015*

* לאחוזים המוצגים בסוגרים, רמת מהימנות נמוכה.

תדירות קריאת ספרים בעבודה

קריאת ספרים מחוץ לשעות העבודה נובעת מבחירתו של הפרט כיצד לנצל את שעות הפנאי שלו, ואילו קריאה במסגרת העבודה מהווה ככלל חלק מדרישות התפקיד. מתוך הסקר עולה כי כ-12% מאוכלוסיית המועסקים בהיקף מלא או חלקי בגילי 16-65 נוהגים לקרוא ספרים במסגרת העבודה פעם בשבוע לפחות. 68% מהמועסקים אינם קוראים כלל ספרים במסגרת העבודה.

¹ שכר חודשי ברוטו של מועסקים בהיקף מלא. ההתייחסות היא לגילי העבודה העיקריים בלבד (25-65), במטרה להוציא את אלה אשר על פי רוב נמצאים עדיין בחינוך הפורמלי. בשל מיעוט המקרים לא מוצגת קטגוריה של שכר נמוך מ-4,000 ש"ח.

הגדרות והסברים

אוכלוסיית ההודעה היא בני 16-65, אלא אם צוין אחרת.

קבוצת אוכלוסייה: בהודעה זו נערכת השוואה בין שתי קבוצות אוכלוסייה עיקריות בישראל: יהודים וערבים. זיהוי קבוצות האוכלוסייה נעשה על ידי קישור רשומות המשיבים למרשם האוכלוסין. האוכלוסיות שאינן שייכות לאחת משתי הקבוצות האמורות (ומכונים "אחרים" בפרסומי הלמ"ס, קרי נוצרים לא-ערבים, בני דתות אחרות וחסרי סיווג דת לפי הרישום במרשם האוכלוסין) נכללו בהודעה זו בסך הכל בלבד.

רמת השכלה: רמת ההשכלה (כפי שהיא נמדדת בתעודה הגבוהה ביותר שקיבל אדם)¹ חולקה ל-3 קטגוריות:

א. **רמת השכלה נמוכה** מהשכלה תיכונית

ב. **רמת השכלה תיכונית**

ג. **רמת השכלה על-תיכונית וגבוהה**

מועסקים: אנשים שעבדו (בישראל או בחו"ל מטעם מוסד או חברה ישראליים) תמורת שכר, רווח או תמורה אחרת בעבודה כלשהי שעה אחת לפחות בשבוע שהסתיים בשבת לפני הפקידה בסקר (יצוין בהמשך כ"השבוע הקובע"). נכללים העובדים בקיבוצים והמשרתים בצבא (חובה או קבע).

עבדו בהיקף מלא: אנשים שעבדו 35 שעות או יותר בשבוע הקובע.

עבדו בהיקף חלקי: אנשים שעבדו 1-34 שעות בשבוע הקובע.

---

¹ התעודה הגבוהה ביותר שאדם קיבל עם סיום לימודיו בבתי ספר או במסגרות לימוד רשמיות, כגון תעודת בגרות, תעודת סיום של בית ספר על-תיכון (שאינה תעודה אקדמית), תואר אקדמי ראשון. לא כולל: תעודת סיום קורס, תעודת סיום השתלמות וכו'.